

Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas un Latvijas Pašvaldību savienības 2025. gada sarunu

PROTOKOLS

Peldu ielā 25, Rīgā

2025. gada 22. maijā

Sarunu dalībnieki:

Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas (turpmāk – VARAM) pārstāvji:

Inga Bērziņa – *Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministre*
Ilze Dambīte – *Damberga – VARAM parlamentārā sekretāre*
Ilze Oša – *VARAM valsts sekretāra vietniece reģionālās attīstības jautājumos*
Gatis Ozols – *VARAM valsts sekretāra vietnieks digitālās transformācijas jautājumos*
Uģis Bisenieks – *Valsts pārvaldes pakalpojumu attīstības departamenta direktors*
Svetlana Sergejeva – *VARAM Investīciju politikas departamenta direktore*
Jevgēnija Butņicka – *VARAM Valsts ilgtspējīgas attīstības plānošanas departamenta direktore*
Viesturs Razumovskis – *VARAM Pašvaldību departamenta direktors*
Daiga Vilkaste – *VARAM Dabas aizsardzības departamenta direktore*
Diāna Rasuma – *VARAM Telpiskās plānošanas un zemes pārvaldības departamenta direktore*
Dāvis Bičkovičs – *VARAM Telpiskās plānošanas un zemes pārvaldības departamenta direktores vietnieks*
Evija Bistere – *VARAM Investīciju politikas departamenta direktora vietniece*
Dzintra Muzikante – *VARAM Valsts ilgtspējīgas attīstības plānošanas departamenta Teritoriju attīstības izvērtēšanas nodaļas vadītāja vietniece*
Ilze Aigare – *VARAM Telpiskās plānošanas un zemes pārvaldības departamenta direktora vietniece – nodaļas vadītāja*
Igoris Lišjonoks – *VARAM Pašvaldību attīstības nodaļas vadītāja p.i.*
Jorens Liepa – *Valsts digitālās attīstības aģentūras direktors*
Egīta Rudzīte – *Valsts digitālās attīstības aģentūras direktora vietniece*

Latvijas Pašvaldību savienības (turpmāk – LPS) pārstāvji:

Gints Kaminskis – *LPS priekšsēdis*
Sintija Aispure – *LPS padomniece reģionālās attīstības jautājumos*
Aivars Priedols – *Dienvidkurzemes novada domes priekšsēdētājs*
Guntars Krasovskis – *LPS padomnieks informācijas tehnoloģiju jautājumos*
Liene Užule – *LPS Komunikācijas nodaļas vadītāja*
Lāsma Ūbele – *LPS padomniece finanšu un ekonomikas jautājumos*
Aino Salmiņš – *LPS padomnieks tautsaimniecības jautājumos*
Dāvis Valters – *LPS padomnieks juridiskajos jautājumos*
Irēna Škutāne – *Jelgavas pilsētas pašvaldības izpilddirektore*
Normunds Līcis – *Saulkrastu novada domes priekšsēdētājs*
Uldis Rakstiņš – *Rīgas valstspilsētas pašvaldības Finanšu departamenta direktors*
Vita Andžejevskā – *Ķekavas novada pašvaldības Galvenais speciālists izglītības jautājumos*
Iveta Skodžus – *Ķekavas novada pašvaldības Galvenā speciāliste izglītības jautājumos*

Viktors Admiņš - Rīgas valstspilsētas pašvaldības Ārtelpas un mobilitātes departamenta Uzturēšanas pārvaldes vadītājs

Protokolē:

Dzintra Muzikante – VARAM Valsts ilgtspējīgas attīstības plānošanas departamenta Teritoriju attīstības izvērtēšanas nodaļas vadītāja vietniece

Sintija Aispure – LPS padomniece reģionālās attīstības jautājumos

Sarunas sāk: plkst. 10:00.

DARBA KĀRTĪBA

1. Pašvaldību aizņemšanās iespējas 2026.gadā un turpmākajos gados (aizdevumu vajadzības).
2. Kā risināt jautājumu par līdzfinansējumu pašvaldībām IT platformu uzturēšanai (to starpā datu izplatīšanas un pārvaldības platforma (DAGR)), kā arī izvērtēt iespēju valsts pusē sakārto datu ieguvu atbilstoši 26.06.2007 MK noteikumiem Nr.423 "Pašvaldības, komersanta un iestādes civilās aizsardzības plāna struktūra, tā izstrādāšanas un apstiprināšanas kārtība";
3. Investīciju programma autoceļu attīstībai administratīvi teritoriālās reformas īstenošanai turpināšana (zināms, ka no sākotnēji noteiktā 300 milj. euro apjoma, šobrīd pēc pēdējiem datiem trūkst aptuveni 100 milj. euro);
4. Par turpmāku VARAM iesaisti pašvaldību plānošanas dokumentu izstrādes metodiskajā vadīšanā ņemoties vadošās ministrijas statusu, lai nodrošinātu vienotu datu pieejamību un kāpinātu pārējo ministriju un institūciju izpratni par plānošanas dokumentiem un to tvērumu;
5. Eiropas Savienības Fondu piesaiste patvertņu izveidei pašvaldības īpašumā esošos objektos un privāto daudzdzīvokļu ēkās;
6. Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru tīkla attīstība 2025. gadā;
7. Administratīvā sloga mazināšana;
8. Mākslīgā intelekta darbības efektivitātes uzlabošana;
9. Par elastīga bērna pieskatīšanas pakalpojuma aktīvāku veidošanu atbilstoši ģimeņu vajadzībām, t.sk. no bērna viena gada vecuma, kā arī nodrošinot pakalpojuma nepārtrauktību vasaras periodā;
10. Dažādi.

1. Pašvaldību aizņemšanās iespējas 2026. gadā un turpmākajos gados (aizdevumu vajadzības)

VARAM viedoklis:

Jāatzīmē, ka nosacījumus pašvaldību aizdevumiem VARAM izstrādāja un iesniedza apstiprināšanai MK jau 2024.gada beigās, kas deva pašvaldībām iespēju nākamā gada budžeta kontekstā izvērtēt un plānot aizņemšanās nepieciešamību.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2024.gada 17.decembra noteikumu Nr.879 "Noteikumi par kritērijiem un kārtību, kādā tiek izvērtēti pašvaldību investīciju projektu pieteikumi aizdevuma saņemšanai" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 879) atbilstoši gadskārtējam valsts budžeta likumam aizdevumi piešķirami šādiem mērķiem:

- jaunu pirmsskolas izglītības iestāžu būvniecībai vai esošu pirmsskolas izglītības iestāžu paplašināšanai, lai mazinātu rindas uz vietām pirmsskolas izglītības iestādēs;
- pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras attīstīšanai;

- ilgtspējīgas pamatizglītības un vidējās izglītības nodrošināšanas funkcijas īstenošanai, kā arī skolu tīkla sakārtošanai;
- ceļu, tai skaitā projektā paredzēto inženiertīklu, būvniecībai.

MK noteikumi Nr. 879 ir veidoti kā pastāvīgi, līdz ar to arī 2025. gadā un turpmākajos gados aizdevumi būs pieejami atbilstoši MK noteikumiem Nr. 879, ja to paredzēs gadskārtējā valsts budžeta likums. Gadījumā, ja gadskārtējā valsts budžeta likumā tiks iekļauti jauni aizdevumu mērķi, tad MK noteikumos Nr. 879 tiks veikti attiecīgi grozījumi.

Līdz 2025. gada 8. maijam VARAM ir saņēmusi 8 projekta pieteikumus par pirmsskolas iestāžu infrastruktūras attīstību, par kuriem VARAM ir sniegusi pozitīvu atzinumu. 8 projektu kopējais aizdevumu apmērs ir 3 785 864,63 EUR. 6 projektu pieteikumus ir iesniegusi Rīgas valstspilsētas pašvaldība par kopējo aizdevumu apmēru 3 338 486,59 EUR, un Tukuma novada pašvaldība ir iesniegusi 2 projekta pieteikumus par kopējo aizdevuma apmēru 447 378,04 EUR. Īstenojot 8 investīciju projektus investīcijas tiks veiktas 26 pašvaldības pirmsskolas izglītības iestādēs.

2025. gadā tāpat kā 2024. gadā pašvaldības var saņemt aizdevumus iekšējās drošības investīciju projektu īstenošanai – policijas infrastruktūras izveidei un uzlabošanai, ievērojot nosacījumu, ka ir sniegts VARAM pozitīvs atzinums par projekta atbilstību pašvaldības attīstības programmai un projekta nepieciešamību pašvaldības autonomās funkcijas ilgtspējīgai nodrošināšanai. VARAM ir izveidojusi projektu pieteikumu vērtēšanas komisiju, kurā ir pārstāvji no VARAM, Iekšlietu ministrijas un plānošanas reģioniem. Līdz 2025. gada 8. maijam ir saņēmusi 2 projekta pieteikumus, par kuriem VARAM ir sniegusi pozitīvu atzinumu. Iesniegto 2 projektu pieteikumu kopējais aizdevuma apmērs ir 146 844,68 EUR. Projektu pieteikumus ir iesniegusi Balvu novada pašvaldība par kopējo aizdevuma apmēru 56 464 EUR un Madonas novada pašvaldība projektu ar kopējo aizdevuma apmēru 90 380,68 EUR.

Ir nepieciešams pašvaldību viedoklis par pašvaldību aizdevumu vajadzībām turpmākajos gados.

Vienlaikus pašvaldībām ar 2025. gadu ir iespēja aizņemties arī komercbankās, jo grozījumi Reģionālās attīstības likuma 14. panta 8. punktā nosaka, ka Ministru kabinets nosaka kritērijus un kārtību, kādā tiek izvērtēti pašvaldību investīciju projektu pieteikumi aizdevuma saņemšanai un noteikumi attiecas uz visa veida aizdevumiem, gan uz valsts budžeta aizdevumiem, gan uz citu aizdevēju piedāvātajiem aizdevumiem, ja tie nosacījumi ir izdevīgāki.

LPS viedoklis:

LPS saglabā konceptuālo uzstādījumu pakāpeniski nodrošināt pašvaldībām iespēju aizņemties investīciju projektu realizācijai atbilstoši katras pašvaldības attīstības programmas investīciju plānam. Lai uz to virzītos, 2026. gadā un vidējā termiņā plānots:

1. Paplašināt pašvaldību aizņemšanās iespējas ar papildu mērķiem valsts budžetā, attiecīgi nepieciešamības gadījumā papildinot arī Ministru kabineta 17.12.2024. noteikumus Nr.879 “Noteikumi par kritērijiem un kārtību, kādā tiek izvērtēti pašvaldību investīciju projektu pieteikumi aizdevuma saņemšanai” vai paredzot atbildīgās nozares ministrijas atzinuma sniegšanu, tādējādi mazinot administratīvo slogu, (piemēram, sociālās infrastruktūras attīstība; IT infrastruktūras atjaunošana un pilnveidošana; kultūras infrastruktūras attīstība; sporta infrastruktūras attīstība, tai skaitā bērnu un jauniešu sporta un aktīvās atpūtas infrastruktūras projekti; pašvaldības ēku energoefektivitātes pasākumi (pārbūve vai atjaunošana);

2. Palielināt aizņēmuma summu pašvaldību prioritārajiem investīciju projektiem valsts budžeta likumā (2025. gadā prioritārajiem investīciju projektiem noteiktas šādas aizņēmuma summas: Rīgas valstspilsētas pašvaldībai – 8 milj. *euro*, pārējām pašvaldībām – 1,5 milj. *euro*).

Puses vienojas:

1. VARAM konceptuāli atbalsta LPS viedokli par nepieciešamību pakāpeniski nodrošināt pašvaldībām iespēju aizņemties investīciju projektu realizācijai atbilstoši katras pašvaldības

attīstības programmas investīciju plānam, sākot ar 2026.gadu, kas būtu skatāms Finanšu ministrijas un LPS sarunās par 2026.gada pašvaldību budžetu.

2. VARAM atbalstīt LPS prasību palielināt aizņēmuma summas pašvaldību prioritārajiem investīciju projektiem 2026. gadā, kas tiks skatīta Finanšu ministrijas un LPS sarunās par 2026.gada pašvaldību budžetu.

2. Kā risināt jautājumu par līdzfinansējumu pašvaldībām IT platformu uzturēšanai (to starpā datu izplatīšanas un pārvaldības platforma (DAGR)), kā arī izvērtēt iespēju valsts pusē sakārto datu ieguvu atbilstoši 26.06.2007 MK noteikumiem Nr.423 “Pašvaldības, komersanta un iestādes civilās aizsardzības plāna struktūra, tā izstrādāšanas un apstiprināšanas kārtība”

VARAM viedoklis:

VARAM uzskata, ka saistībā ar to, ka atvēršanās fonda finansētos projektus nozaru risinājumiem, kurus izmantos arī pašvaldības (DigiSoc, risinājumi policijām un civilajai aizsardzībai, VIIS funkcionalitātes papildinājumi, AVIS funkcionalitātes papildinājumi) uzņēmās īstenot nozaru ministrijas sadarbībā ar pašvaldībām un līdz ar to, arī uzturēšanas izmaksas šīm platformām (tāpat kā, piemēram, DAGR uzturēšanas izmaksas) būs šo ministriju atbildībā, pašvaldību līdzfinansējuma jautājuma aktualitāte kopumā samazinās salīdzinājumā ar iepriekšējo situāciju.

Datu izplatīšanas un pārvaldības platforma (DAGR) platforma tiks attīstīta nākošajā ERAF projektu kārtā. Liela daļa no finansējuma DAGR attīstībai tiks paredzēta pašvaldību IS integrācijai ar DAGR, lai nodrošinātu datu apriti starp pašvaldību informācijas sistēmām un valsts pārvaldes informācijas sistēmām. Virzot projektu, tiks paredzēts finansējums uzturēšanai arī pašvaldību pusē, ja tāds būs nepieciešams. Pēc būtības DAGR tiek integrēts ar IS ar savienotāju palīdzību, kuri nav jāprogrammē un jāuztur no jauna. To uzturēšanu nodrošina VDAA kā DAGR pārzinis. Papildus tiek izstrādāts arī:

- vienkāršots datu ielādes mehānisms DAGR, izmantojot datus;
- iespēja apskatīt (lejupielādēt) datus DAGR pašapkalpošanās portālā.

DAGR risinājumam viennozīmīgi nekādi papildus uzturēšanas izdevumi datu devēja un datu ņēmēja pusē nebūs nepieciešami.

DAGR var tikt izmantot kā centralizēts datu aprites nodrošināšanas risinājums arī minēto MK noteikumu kontekstā (MK 423 vairs nav spēkā. To vietā ir [MK 658](#)), taču nepieciešamas panākt vienošanos ar šajā datu aprites procesā iesaistītajiem datu devējiem un datu saņēmējiem.

Papildus informācija pēc saziņas ar IeM/ IeMIC (21.05.2025)

- Pastāv būtiskas konceptuālas atšķirības par Vienotās civilās aizsardzības un ugunsdrošības pārvaldības platformas (VUCAP) mērķiem un funkcionalitāti.
- VUGD pārstāvji, ir skaidri pauduši, ka VUCAP platformas mērķis ir ugunsdrošības prasību izpilde objektos – ēkās, mājās, dzīvokļos –, nevis pašvaldību resursu pārvaldība vai katastrofu operatīvā vadība. Pašvaldību inventārs jau tiek uzskaitīts lokāli, un, ja ir nepieciešamība redzēt informāciju par kaimiņu pašvaldību resursiem, tad tas ir jautājums par pašvaldību savstarpēju risinājumu integrāciju, nevis VUCAP paplašināšanu.
- VUGD kolēģi norāda, ka VUCAP nav pareizais virziens pašvaldību vajadzību risināšanai, un atbalsta priekšlikumu formulēšanu, nepieminot VUCAP nosaukumu.
- Pastāv vairāki alternatīvi produkti un risinājumi, kurus saprātīgi pielāgojot, varētu risināt LPS iezīmētos uzdevumus, piemēram:
 - ANO X-stock standarta rīku, ko varētu demonstrēt Latvijas Sarkanais Krusts;
 - Projekts PARAGON, kas risina līdzīgu uzdevumu Beļģijā;
 - Igaunijas IeM izstrādāto evakuācijas resursu pārvaldības rīku, kas balstīts uz brīvprātības principu un varētu kalpot kā šablons arī Latvijā;
 - NBS līdzīgiem mērķiem tādus rīkus kā SiteWare;

- Domājot par pašu resursu uzskati un pārvaldību, būtu jāvērtē veidot risinājumu, kura ietvarā notiek integrācija ar resursu turētāju ERP sistēmām (līdzīgi kā Beļģijas piemērā) nevis veidot vēl vienu alternatīvu resursu datu kopu, kura būtu jāpārvalda.
- IeM IC ir gatavs organizēt darbu, pieredze apmaiņu, lai kopā ar pašvaldībām, LPS un IeM rastu labāko modeli un noformulētu iniciatīvu, kuras īstenošana var būt gan pašvaldības (IT asociācija), gan IeM IC.

LPS viedoklis:

Spēkā esošie Ministru kabineta 2017. gada 7. novembra noteikumi Nr. 658 "Noteikumi par civilās aizsardzības plānu struktūru un tajos iekļaujamo informāciju" nosaka valsts civilās aizsardzības plāna, sadarbības teritorijas civilās aizsardzības plāna, paaugstinātas bīstamības objekta civilās aizsardzības plāna un objekta civilās aizsardzības plāna struktūru un tajā iekļaujamo informāciju.

Pašvaldību rīcībā nav vienota koncepta (platformas), kā organizēt informācijas apkopošanu, attēlošanu, uzkrāšanu, sadarbību ar blakus pašvaldībām, iestādēm un/vai uzņēmumiem u.tml.

Dažās pašvaldībās ir koncepti, kas nodrošina daļu no minētā, bet lokāli un ierobežotā apjomā.

Ir zināms, ka Atvērēšanas fonda ietvaros ir paredzēta Vienotas civilās aizsardzības un ugunsdrošības pārvaldības platformas ieviešana. Šī platforma ilgtermiņā sastāvēs no trim savstarpēji saistītām informācijas pamatsistēmām – ugunsdrošības uzraudzības un civilās aizsardzības darba vadības un kontroles sistēmas, ugunsdrošības un civilās aizsardzības risku novērtēšanas instrumenta un ugunsdrošības stāvokļa pašdeklarēšanas sistēmas – un tām pakārtotajām funkcionalitātēm – objektu datubāzes, datu apmaiņas iespējas, klientu portāla un ugunsdrošības pārbaužu risinājuma. Tādējādi tiktu īstenota efektīva informācijas apmaiņa, kas veicinātu ugunsdrošības risku mazināšanu un novēršanu Latvijā un nodrošinātu datus balstītu lēmumu pieņemšanu par VUGD resursu ģeotelpisko izvietojumu, pamatojoties uz platformā aprēķināto objektu ugunsdrošības un civilās aizsardzības risku.

Vienoto ugunsdrošības un civilās aizsardzības platformu plānots piesaistīt esošajām un nākotnē plānotajām VUGD informācijas sistēmām kā daļu no ugunsdrošības uzraudzības un civilās aizsardzības digitālās ekosistēmas, veicinot turpmāku procesu digitalizāciju un pārvaldību. Stratēģiski vienotā ugunsdrošības un civilās aizsardzības procesu pārvaldības platforma ir pamats nākotnes digitalizācijas risinājumu un projektu izveidošanai un ir daļa no perspektīvas ugunsdrošības un civilās aizsardzības informācijas sistēmu ekosistēmas, kas iekļauj operatīvas vadīšanas, apziņošanas un prognozēšanas risinājumu kopu. Projektam pieejamais finansējums ir 1 848 000 euro, tā īstenošanu plānots pabeigt 2026. gadā." (atbildīgā institūcija – Iekšlietu ministrija).

LPS uzskata, ka sistēma Vienotas civilās aizsardzības un ugunsdrošības pārvaldības platforma ir pašvaldības kontroles mehānisms risku izvērtēšanai un novēršanai, kā arī līdzekļu pieprasījumam, nevis platforma, kas paaugstina operativitāti katastrofu gadījumos. Tajā nav iekļauta funkcionalitāte, kas nepieciešama pašvaldībām, piemēram, nevar noskaidrot kāds inventārs ir pieejams kādā pašvaldībā vai resorā konkrētas kritiskās situācijas novēršanai.

Tāpat nav izstrādāts mehānisms, kā pašvaldības var pretendēt uz valsts līdzfinansējumu IT sistēmu uzturēšanai, kuras iesaistītas datu nodošanā valsts reģistriem.

Puses vienojas:

1. VARAM atbalstīt un iesaistīties plānotās platformas sasaistē ar valsts digitālās transformācijas pamatnostādņu noteikumiem uzdevumiem, ņemot vērā investīciju aktualizēšanā (sagatavotai iniciatīvai).
2. LPS iniciēt saziņu ar Iekšlietu ministrijas Informācijas centru un Iekšlietu ministriju, lai sagatavotu risinājuma konceptuālo modeli, ieviešanas un resursu plānu (sagatavotu projekta konceptu).

3. Investīciju programma autoceļu attīstībai administratīvi teritoriālās reformas īstenošanai turpināšana (zināms, ka no sākotnēji noteiktā 300 milj. euro apjoma, šobrīd pēc pēdējiem datiem trūkst aptuveni 100 milj. euro)

VARAM viedoklis:

Administratīvi teritoriālās reformas vajadzībām tika identificēta nepieciešamība veikt autoceļu atjaunošanu vai pārbūvi vairāk kā 900 km garumā.

Līdz 2024.gada decembrim īstenoti būvdarbi uz 706 km valsts reģionālajiem un vietējiem autoceļiem, t.sk. 298,79 km ar AF 3.1.1.1.investīcijas “Valsts reģionālo un vietējo autoceļu tīkla uzlabošana” atbalstu. Papildus ar AF atbalstu līdz investīcijas beigu termiņam plānots īstenot iesāktos būvdarbus (iepirkuma procesā vai notiek būvdarbi) valsts reģionālo un vietējo autoceļu posmos 78,78 garumā. Savukārt pilnai saraksta izpildei, lai nodrošinātu 198 km valsts vietējo un reģionālo autoceļu posmu atjaunošanu vai pārbūvi, nepieciešamas vēl indikatīvi 113,92 milj. *euro* investīcijas.

Informējam, ka VARAM AF investīciju pasākumos kopumā ir izveidojies ietaupījums 17,8 milj. *euro*¹ apmērā, kas nav nepieciešams attiecīgo investīciju pasākumu AF plānā noteikto mērķu sasniegšanai, ko rosinām nacionāli pārdalīt uz AF 3.1.1.1.i atlikušo autoceļu posmu būvniecībai, nemainot ANM plānā noteiktos ieguldījumu mērķus. Attiecīgais priekšlikums tiks skatīts Eiropas Savienības fondu tematiskās komitejas 2025.gada 29.maija sēdē. Gadījumā, ja finansējums tiks novirzīts Investīcijai, VARAM sadarbībā ar Satiksmes ministriju un VSIA “Latvijas Valsts ceļi” izvērtēs minētajos sarakstos esošo ceļu atjaunošanas un pārbūves prioritāro secību, tai skaitā ņemot vērā projekta realizācijai nepieciešamo finansējumu, nepieciešamās dokumentācijas gatavības pakāpi un projekta prognozēto būvdarbu veikšanas laiku.

Papildu Valsts galveno autoceļu attīstības stratēģijas līdz 2040.gadam un Valsts reģionālo autoceļu attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam projekta izstrādes ietvaros pēc VARAM iniciatīvas sadarbībā ar plānošanas reģioniem, Satiksmes ministriju un VSIA “Latvijas Valsts ceļi” ir identificēti turpmāk atjaunojamie un pārbūvējamie valsts reģionālie un vietējie autoceļi.

LPS viedoklis:

LPS atzinīgi vērtē līdz šim paveikto, bet norāda uz nepieciešamību rast papildus finansējumu nepabeigto Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 3.1. reformas un investīciju virziena “Reģionālā politika” 3.1.1.r. reformas “Administratīvi teritoriālā reforma” 3.1.1.1.i. investīcijas “Valsts reģionālo un vietējo autoceļu tīkla uzlabošana” īstenošanu ATR ceļiem – indikatīvi 111,34 milj. *euro* apmērā – atbilstoši 2021.gada 18.marta Ministru kabineta sēdē apstiprinātajā Informatīvā ziņojuma "Par investīciju programmas valsts autoceļu attīstībai administratīvi teritoriālās reformas kontekstā īstenošanu" pielikumam, nodrošinot 198 km valsts vietējo un reģionālo autoceļu posmu atjaunošanu vai pārbūvi, lai nodrošinātu ilgtspējīgu iedzīvotāju mobilitāti un novadu centru sasniedzamību, nodrošinot gan darba vietu, gan pakalpojumu sasniedzamību.

LPS ierosina aktualizēt sarakstu ar prioritāri pārbūvējamo un atjaunojamo valsts vietējo autoceļu posmiem, liekot uzsvāru uz tiem ceļu posmiem, kas nepieciešami uzņēmējdarbības attīstībai.

Puses vienojas:

1. VARAM sadarbībā ar VSIA “Latvijas Valsts ceļi” administratīvi teritoriālās reformas novērtējuma ietvaros pārskatīt un aktualizēt sarakstu ar prioritāri pārbūvējamo un atjaunojamo

¹ 3.1.1.3.i. Investīcijas uzņēmējdarbības publiskajā infrastruktūrā industriālo parku un teritoriju attīstīšanai reģionos – 12 874 830 *euro*, 1.2.1.3.i. Pašvaldību ēku un infrastruktūras uzlabošana, veicinot pāreju uz atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju izmantošanu un uzlabojot energoefektivitāti – 3 304 530 *euro*, 3.1.1.6.i. Pašvaldību funkciju īstenošanai un pakalpojumu sniegšanai nepieciešamo bezemisiju transportlīdzekļu iegāde – 1 633 932 *euro*.

- valsts vietējo autoceļu posmiem, liekot uzsvāru uz tiem ceļu posmiem, kas nepieciešami uzņēmējdarbības attīstībai.
2. VARAM sadarbībā ar Satiksmes ministriju un VSIA "Latvijas Valsts ceļi" sniegt priekšlikumus Eiropas Savienības fondu komitejai par papildus finansējuma piesaisti nepabeigtiem Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 3.1. reformas un investīciju virziena "Reģionālā politika" 3.1.1.r. reformas "Administratīvi teritoriālā reforma" 3.1.1.1.i. investīcijas "Valsts reģionālo un vietējo autoceļu tīkla uzlabošana" ATR ceļiem.
 3. Pieņemt zināšanai, ka lai nodrošinātu 198 km valsts vietējo un reģionālo autoceļu posmu atjaunošanu vai pārbūvi, nepieciešamas vēl indikatīvi 113,92 milj. euro investīcijas.

4. Par turpmāku VARAM iesaisti pašvaldību plānošanas dokumentu izstrādes metodiskajā vadīšanā ņemoties vadošās ministrijas statusu, lai nodrošinātu vienotu datu pieejamību un kāpinātu pārējo ministriju un institūciju izpratni par plānošanas dokumentiem un to tvērumu

VARAM viedoklis:

1. Par metodisko vadību pašvaldībām plānošanas dokumentu izstrādē:

- a. VARAM, īstenojot Eiropas Savienības kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 5.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās" 5.1.1.2. pasākuma projektu Nr. 5.1.1.2/1/23/1/001 "Pašvaldību un plānošanas reģionu kapacitātes uzlabošana" īsteno kopumā astoņus kapacitātes celšanas seminārus un vienu vasaras tematisko plenēru (2026.gadā) plānošanas reģionu un pašvaldību teritorijas plānotājiem par aktualitātēm plānošanā. Līdz šim jau ir notikuši 4 semināri, kur vidējais dalībnieku skaits ir aptuveni 100 speciālisti.
- b. Visi kapacitātes celšanas semināru materiāli ir pieejami Ministrijas tīmekļa vietnē, kā arī VARAM regulāri atjauno izstrādātos metodiskos materiālus telpiskās plānošanas jomā un ekonomiskās attīstības plānošanas jomā atbilstoši aktualitātēm normatīvajos aktos.
- c. Pirms pašvaldības uzsāks darbu pie attīstības programmu izstrādes jaunajam plānošanas periodam (2028.-2034.gadam), VARAM sadarbībā ar nozaru ministrijām aktualizēs metodisko materiālu "Nozaru politiku vadlīnijas pašvaldībām", iekļaujot aktuālāko informāciju par visām nozīmīgākajām pašvaldību pārziņā esošajām nozarēm.
- d. VARAM organizē Teritorijas attīstības plānošanas sistēmas pilnveides darba grupas, kurās pa tematiskiem blokiem tiek izskatīti aktuālie jautājumi normatīvo aktu grozījumiem, lai plānošanas sistēmu padarītu elastīgāku un mūsdienīgāku. Vidējais interesentu (klausītāju) skaits lielajās darba grupās ir aptuveni 60 dalībnieki.

Birokrātiskā sloga mazināšanas uzdevumu ietvarā VARAM ir uzsākusi darbu pie Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumu Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi" (turpmāk – MK noteikumi Nr. 240) 4.pielikuma *Teritorijas izmantošanas veidu klasifikators* pilnveidošanas, lai nodrošinātu tā atbilstību šodienas tehnoloģiskajām iespējām un prasībām.

Tāpat tiek strādāts pie teritorijas plānošanas procesa pilnveides, lai panāktu tā elastību, ļautu attīstītājam izvērtēt situāciju pirms finanšu resursu un laika ieguldījuma nepieciešamo izmaiņu veikšanā pašvaldības teritorijas plānojumā, kā arī veicinātu sabiedrības savlaicīgu informēšanu par attīstības iecerēm.

2. Par vienotas datu pieejamības nodrošināšanu:

- a. Pašvaldības, izstrādājot teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, iegulda ievērojamus resursus, lai sagatavotu nepieciešamos ģeotelpiskos datus. Šis process ir darbietilpīgs un prasa precizitāti, īpaši attiecībā uz apgrūtinātajām teritorijām. Lai būtiski atvieglotu šo darbu, ir plānots, ka aptuveni 50% no šobrīd pašvaldību veidotajiem ģeotelpiskajiem datiem turpmāk tiks automātiski iegūti no Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmas (ATIS). Šī integrācija ļaus Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmai (TAPIS) saņemt nepieciešamos datus tieši no valsts pārvaldītā avota, samazinot nepieciešamību pašvaldībām pašām tos apkopot. Līdz ar to tiek ne vien vienkāršots darbs, bet arī uzlabota datu kvalitāte un saskaņotība visā valsts teritorijā. TAPIS tiks papildināta ar atbilstošiem tehniskiem risinājumiem, kas ļaus šos datus uzticami un automātiski apstrādāt, izvairoties no kļūdām vai dublēšanās.
 - b. Vienlaikus TAPIS plānots pilnveidot, lai ieviestu funkcijas, kas automātiski identificē kļūdas iesniegtajos ģeotelpiskajos datos. Tas noteiktos gadījumos TAPIS dos iespēju šīs kļūdas arī automātiski labot, piemēram, konvertējot datus uz pareizu formātu vai izlaizot kļūdainas ģeometrijas, kas kavē pārējo datu apstrādi. Papildus TAPIS tiks pielāgots izmaiņām ATIS klasifikatorā. Tas nozīmē, ka pašvaldībām būs iespēja strādāt ar aktuāliem un standartizētiem datu objektiem, kurus viegli iespējams augšupielādēt, pārvaldīt un izmantot plānošanas dokumentos. Tāpat tiks ieviesti arī jauni ģeotelpiskie datu objekti un to grupas, kas labāk atspoguļos aktuālās plānošanas vajadzības un atvieglos datu strukturēšanu TAPIS.
- 3. Pārējo ministriju un institūciju izpratne par plānošanas dokumentiem un to tvērumu (aktuāli, institūcijām izsniedzot nosacījumus un atzinumus, kas mēdz pārsniegt institūciju kompetenci un attiecīgā plānošanas dokumenta mērogu):**
- a. Dabas aizsardzības pārvaldei (DAP) sniegt nosacījumus tikai savas kompetences ietvaros. No Sugu un biotopu aizsardzības likuma, kā arī Biotopu direktīvas izriet pienākums valstij nodrošināt īpaši aizsargājamo sugu un biotopu labvēlīgu aizsardzības stāvokli. Atbilstoši DAP nolikumam DAP funkcija ir valsts dabas aizsardzības politikas īstenošana, tai skaitā sugu un biotopu aizsardzības jomā (kas neaprobežojas tikai ar īpaši aizsargājamām dabas teritorijām vai mikroliegumiem). Līdz ar to DAP kompetence ir sniegt priekšlikumus un iebildumus teritorijas plānošanas procesā, tajā skaitā priekšlikumus, kas vērsti uz Latvijas īpaši aizsargājamo un Eiropas Savienības nozīmes biotopu un sugu labvēlīga aizsardzības stāvokļa nodrošināšanu, kā arī īpaši aizsargājamo dabas teritoriju saglabāšanu. Ja plānošanas dokumentos paredz darbību, kas negatīvi ietekmēs vai pat iznīcinās biotopus vai sugu dzīvotnes (piemēram, apbūve līdz šim neapbūvētos zemesgabalos), ietekme ir vērtējama jau teritorijas plānošanas procesā.

**Administratīvā sloga mazināšanas ietvaros 2024. gada nogalē veikti grozījumi MKN 628, kas citastarpā noteic, ka institūcijām dotais laiks atzinumu sniegšanai var tikt pagarināts, bet ne vairāk kā 3 dienas pie nosacījuma, ja institūcija pamato pagarinājuma nepieciešamību. Minētais nosacījums stājas spēkā 2025. gada 1. jūlijā. Noteikumi skaidri noteic, kas institūcijai vērtējams atzinumu sniegšanas ietvaros, proti, institūcijas izsniegto datu nemainību, risinājumu atbilstību attiecīgo nozari reglamentējošiem normatīvajiem aktiem un politikas plānošanas dokumentiem un risinājumu atbilstību institūcijas sniegtajiem nosacījumiem. Institūciju atzinumos nevar izvirzīt jaunus nosacījumus vai prasības, izņemot gadījumu, ja ir mainījusies tiesiskā vai faktiskā situācija.*

LPS viedoklis:

LPS atzinīgi vērtē līdz šim VARAM pašvaldību speciālistiem izstrādātos metodiskos materiālus telpiskās plānošanas jomā un ekonomiskās attīstības plānošanas jomā atbilstoši aktualitātēm normatīvajos aktos, kā arī organizētos kapacitātes celšanas pasākumus, bet šī brīža situācija, kurā gandrīz visām novadu pašvaldībām pēc 2021. gada Administratīvi teritoriālās reformas nākas izstrādāt jaunus Teritorijas plānojumus, spilgti iezīmē nesakārtoto un neskaidro teritorijas plānošanas

procesu (sevišķi situācijā, kur novadu platības ir būtiski augušas) un citu ministriju, kā arī institūciju izpratnes trūkumu par to.

Lai arī 2024. gadā ir veikti būtiski grozījumi Ministru kabineta noteikumos Nr.628 "Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem", kas uzlabo teritorijas plānošanas procesu un atvieglo sadarbību ar institūcijām, ko novērtējam, diemžēl tas nerisina ministriju un institūciju izpratnes trūkumu par teritorijas plānojumu kā ilgtermiņa plānošanas dokumentu, tajā iekļaujamās informācijas detalizācijas pakāpi un tvērumu kā arī citu normatīvo aktu nedublēšanu.

Neskatoties uz to, ka daudz tiek runāts par teritorijas plānošanas procesa atvieglošanu un tā izstrādāšanai patērētā laika saīsināšanu, esam novērojuši, ka pēdējā laikā citu ministriju pārstāvju izstrādātajos normatīvajos aktos un normatīvo aktu grozījumos parādās tendence teritorijas plānojumā attēlot arvien vairāk potenciāli mainīgas informācijas, tādējādi plānošanas procesu padarot vēl smagnējāku, laikietilpīgāku, dārgāku un radot nepieciešamību pēc iespējami biežākiem grozījumiem tajā.

Lai arī TAPIS sistēma šobrīd būtiski atvieglo teritorijas plānošanas procesu uzkrājot sevī teritorijas plānošanas dokumentiem nepieciešamo datu apjomu, kā arī tā regulāri tiek pilnveidota un papildināta, diemžēl tas nerisina problēmas, kas rodas no nepilnīgu datu esamības datu turētāju pusē, kaut vai saistībā ar Aprūtināto teritoriju informācijas sistēmu (ATIS) kurā informācija par notekūdeņu attīrīšanas iekārtām un to aizsargjoslām tiek ņemta no pašvaldību teritorijas plānojumiem, nevis aprūtinājuma turētāja, kā tas ir paredzēts normatīvajos aktos, kas būtiski sarežģī un apgrūtina teritorijas plānojuma izstrādes procesu, kā arī rada tajā iespējamās neprecizitātes, jo arī Valsts vides dienestā nav precīzu datu par visām notekūdeņu attīrīšanas iekārtu atrašanās vietām.

LPS uzskata, ka VARAM kā vadošajai ministrijai, kas atbild par pašvaldību darbu, kā arī uzrauga pašvaldības plānošanas dokumentu izstrādi, būtu nepieciešams celt citu ministriju un institūciju darbinieku, kas iesaistītas pašvaldības plānošanas dokumentu izstrādē, izpratni par teritorijas plānošanas dokumentiem, kā arī aktīvi iesaistīties un aicināt pārējo informācijas sistēmu turētājus, kā arī citas atbildīgās institūcijas, kuru rīcībā ir dati kuri tiek izmantoti teritorijas plānošanas procesā uzlabot to kvalitāti, kā arī pieejamību.

Šobrīd sakarā ar klimata pārmaiņām un Zaļā kursa ieviešanu vienlaikus aktīvajam pašvaldību teritorijas plānojumu izstrādes procesam norisinās arī jaunu normatīvo aktu izstrāde, esošo normatīvo aktu grozījumu izstrāde, nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgo teritoriju pārvaldības modeļa izstrāde, bioloģiskās daudzveidības un atjaunojamo energoresursu nacionālo politiku izstrāde, kā arī tiek aktualizēta applūstošo teritoriju noteikšanas metodika, kas arvien vairāk norāda uz nepieciešamību izstrādāt grozījumus esošajos normatīvajos aktos, lai ļautu atvieglotā kārtā iestrādāt spēkā esošajos teritorijas plānojumos normas, kuras tiek noteiktas ar augstāku normatīvo aktu, neveicot šobrīd smagnējo jauna teritorijas plānojuma izstrādes procesu vai teritorijas plānojuma grozījumu procesu.

Puses vienojas:

1. VARAM līdz 2025. gada 1. jūlijam informēs citu ministriju un institūciju darbiniekus par metodiskajiem materiāliem un vadlīnijām, lai uzlabotu to izpratni par Teritorijas plānošanas dokumentiem.
2. VARAM strādāt pie grozījumiem sistēmā un normatīvajos aktos, lai atvieglotu izmaiņu veikšanu Teritorijas plānošanas dokumentos.

5. Eiropas Savienības Fondu piesaiste patvertņu izveidei pašvaldības īpašumā esošos objektos un privāto daudzdzīvokļu ēkās

VARAM viedoklis:

1. Civilās aizsardzības politika ir Iekšlietu ministrijas kompetence saskaņā ar Ministru kabineta 2020.gada 22.septembra noteikumu Nr.589 4.1.4. apakšpunktu, attiecīgi Iekšlietu ministrija izstrādā nozares politiku, nosaka prioritāri atbalstāmos objektus un patvertņu funkcionālās

- prasības. Savukārt VARAM sniedz atbalstu Iekšlietu ministrijai normatīvo aktu izstrādē ES fondu un citu finanšu instrumentu investīciju piesaistei un administrēšanai.
2. VARAM 2025.gada martā-aprīlī sadarbībā ar Iekšlietu ministriju ir izstrādājusi un ar visām iesaistītajām pusēm saskaņojusi 5.1.1.9. pasākuma “Objektu (patvertņu) pielāgošana un aprīkošana civilās aizsardzības mērķiem” īstenošanas Ministru kabineta noteikumu projektu (25-TA-640), paredzot ES fondu finansējumu valsts un pašvaldību īpašumā esošu telpu vai telpu grupu pārbūvei, atjaunošanai un aprīkošanai, pielāgojot tās III kategorijas patvertņu ierīkošanai, kas paredzētas cilvēku aizsardzībai no bīstamiem faktoriem, mazinot ārēja sprādziena triecienviļņa un šķembu ietekmi, kas rodas katastrofas, militāra iebrukuma vai kara gadījumā:
 - a. Noteikumu projektu plānots izskatīt Ministru kabinetā tuvākajā laikā - vienlaikus ar Finanšu ministrijas virzītajiem finansējuma pārdaļu grozījumiem Nr.3 ES kohēzijas politikas programmā 2021.–2027.gadam, kas paredz ERAF finansējumu 22 196 492 *euro* apmērā (jaunam) patvertņu investīciju pasākumam;
 - b. Tiks atbalstīti Ministru kabineta rīkojumā par civilās aizsardzības mērķiem pielāgojamajiem un aprīkojamajiem objektiem (patvertņēm) ietvertie 570 objekti (25-TA-659), ko sagatavo un ar pašvaldībām saskaņo Iekšlietu ministrija. CFLA mēneša laikā pēc rīkojuma apstiprināšanas plāno uzsākt projektu iesniegumu atlasī (2025.gada 3.cet.).
 3. ES fondu finansējums gandrīz 22,2 milj. *euro* apmērā ir tikai daļa no kopumā nepieciešamā būtiski lielāka investīciju apjoma. Latvijā patvertņu un vietu, kur patverties, atjaunošanai vai izveidošanai indikatīvi būtu nepieciešami kā minimums 98,7 milj. *euro*, liecina Iekšlietu ministrijas ziņojuma projekts valdībai (24-TA-1044).
 4. Attiecībā uz privāto daudzdzīvokļu ēkām vispirms nepieciešams pārskatīt regulējumu dzīvokļu īpašnieku lēmumu pieņemšanai, t.sk. pieņemt grozījumus Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likumā (Ministru kabineta 2024. gada 9. janvāra sēdes prot. Nr.1, 95.§, 23-TA-687 uzdevumi Iekšlietu ministrijai un Ekonomikas ministrijai).
 5. Būtiska ir arī pašvaldību loma, ņemot vērā, ka civilā aizsardzība un katastrofu pārvaldīšana ir viens no visaptverošās valsts aizsardzības sistēmas ieviešanas pamatdarbības virzieniem, kas veido visaptverošās valsts aizsardzības ietvaru. EEZ un Norvēģijas grantu 2021. – 2028.gada perioda ietvaros LPS sadarbībā ar LLPA, VARAM un Norvēģijas Vietējo un reģionālo varas iestāžu asociāciju izstrādā projekta ideju, kur plānots sniegt atbalstu Latvijas pašvaldību kapacitātes stiprināšanai krīzes pārvaldībā, tai skaitā pašvaldību sadarbības modeļa attīstība krīzes situācijām, iedzīvotāju kopienu noturības spējas uzlabošanai un pašvaldību civilās aizsardzības formējumu attīstībai. Minētās programmas ietvaros arī tiek plānots finansējums patvertņu pielāgošanai un aprīkošanai. Šobrīd notiek neformālas sarunas ar donoriem.

LPS viedoklis:

Patvertņu un vietu, kur patverties, atjaunošanai vai izveidošanai, paredzot minimāli nepieciešamo aprīkojumu, indikatīvi būtu nepieciešams finansējums 98 679 900 *euro* apmērā. (MK - Informatīvais ziņojums “Iespējamie risinājumi motivējošiem finanšu mehānismiem patvertnes vai vietas, kur var patverties, atjaunošanai vai izveidošanai”).

Pašvaldību līdzfinansējuma iespējas patvertņu iekārtošanai ir apgrūtinātas ierobežotu finanšu līdzekļu dēļ, tas attiecas arī uz nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu noteikšanu un pašvaldību tiesībām izdot saistošos noteikumus par nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumiem. Tiesības pašvaldībām paredzēt līdzfinansējumu patvertnes vai vietas, kur var patverties, atjaunošanai vai izveidošanai uzskatāmas par brīvprātīgu nevis obligātu normu, jo pašlaik netiek noteikti finansējuma avoti. Atbilstoši Civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas likumam pašvaldībai nav noteikts patstāvīgs pienākums (pārvaldes uzdevums) rūpēties par patvertņu jautājuma risināšanu. Vienīgais reālais finansējuma avots ir 22 miljoni eiro no Eiropas reģionālās attīstības (ERAF) fonda, kas ļaus aprīkot vairāk kā 500 valsts un pašvaldības īpašumā esošus objektus. Taču paātrinātā kārtā risināms jautājums par patvertņu iekārtošanu vai pielāgošanu arī daudzdzīvokļu mājās. Pašlaik notiek sarunas

arī ar Eiropas Ekonomikas zonas un Norvēģijas finanšu instrumenta donor valstīm par papildu finansējuma piešķiršanu no šī instrumenta, taču finansējums netiek prognozēts ātrāk kā 2027. gadā, tomēr šai problemātikai nepieciešams ātrāks risinājums.

Pašvaldību aktivitātes patvertņu iekārtošanai ir iespējams tikai tad, ja tiks atrasts risinājums ES kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 2.1.3. specifiskā atbalsta mērķī “Veicināt pielāgošanos klimata pārmaiņām, risku novēršanu un noturību pret katastrofām” vai 5.1.1. specifiskā atbalsta mērķī “Vietējās teritorijas integrētās sociālās, ekonomiskās un vides attīstības un kultūras mantojuma, tūrisma un drošības veicināšana pilsētu funkcionālajās teritorijās” ietvaros, paredzot investīcijai ES kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam.

Patvertņu infrastruktūras nodrošināšanai nepieciešama jauna, tikai šim mērķim izveidota atbalsta programma ar Eiropas Savienības fondu un/vai valsts budžeta atbalstu, kurā tiktu noteiktas atbildīgās institūcijas un finansējuma avoti. Uzsveram, ka pašvaldību līdzdalība patvertņu iekārtošanā ir pašvaldību brīvprātīga funkcija, kas nav definēta kā pašvaldību autonomā funkcija, tādēļ aicinām izvairīties no lieka normatīvisma un ierobežotā finansējuma apstākļos atturēties no pārlieku augstām birokrātiskām prasībām, rodot iespēju cilvēkiem sākotnējā posmā paredzēt iespēju uz 2 līdz 3 stundām patverties līdz 300 metru attālumā no darba vai dzīves vietas.

LPS lūdz VARAM uzņemties administrēt šo aktivitāti gan ERAF programmā, gan norvēģu instrumentā ar Iekšlietu ministrijas iesaisti un atbalstu, atbilstoši 2025.gada 27.janvāra VARAM un Iekšlietu ministrijas ministru divpusējās tikšanās laikā panāktajai konceptuālajai vienošanai.

Puses vienojas:

1. VARAM, sadarbojoties ar Iekšlietu ministriju un Finanšu ministriju, turpināt meklēt papildu finansējumu pašvaldību objektu (patvertņu) pielāgošanai un aprīkošanai civilās aizsardzības mērķiem.

6. Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru tīkla attīstība 2025. gadā

VARAM viedoklis:

VARAM uzsākusi īstenot Eiropas Savienības Atveseļošanas un noturības mehānisma plāna 2. komponentes "Digitālā transformācija" 2.1. reformu un investīciju virziena "Valsts pārvaldes, tai skaitā pašvaldību, digitālā transformācija" investīcijas 2.1.2.1.i. projektu "Pakalpojumu sniegšanas reformas atbalsts". 2025. gadā projekta ietvaros ir paredzēts:

1. Izveidot jaunus pakalpojumu pieteikšanas kontaktpunktus – VPVKAC, izvēršot esošo VPVKAC tīklu līdz pagastu līmenim, nodrošinot vienmērīgu un samērīgu VPVKAC tīkla pārklājumu, kas atbilst pašvaldības iedzīvotāju vajadzībām. 2024. gadā saņemta informācija no 18 pašvaldībām par gatavību 2025. gadā atvērt 99 jaunus VPVKAC kontaktpunktus. Vislielāko VPVKAC kontaktpunktu skaitu 2025. gadā plānots atvērt Ludzas novada pašvaldībā (18), Ventspils novada pašvaldībā (12) un Limbažu novada pašvaldībā (12). No 2025. gadā plānotiem 99 jauniem VPVKAC kontaktpunktiem pašvaldībās jau ir atvērti 13 VPVKAC kontaktpunkti. Ievērojot minēto, indikatīvi šobrīd pieteikto jauno VPVKAC kontaktpunktu izveidei nepieciešamais finansējums no projekta līdzekļiem veido 712 800 EUR;
2. Veikt esošā VPVKAC tīkla izvērtējumu, analizēt pakalpojumus un sniegt priekšlikumus VPVKAC tīkla un pakalpojumu turpmākai pilnveidei. Izvērtējuma rezultāti tiks izmantoti tālākai VPVKAC tīkla attīstībai. Iepirkums par pētījuma veikšanu izsludināts 30.03.2025., piedāvājumu iesniegšanas termiņš 14.05.2025.

3. Veikt sociālekonomisko pētījumu, izpētot VPVKAC ietekmi uz iedzīvotāju sociālo iekļaušanu un atstumtības mazināšanu laika periodā no 2015. līdz 2025. gadam. Tiks apkopotas iedzīvotāju sniegtās rekomendācijas par VPVKAC tīkla attīstību un darbības paplašināšanu sociālās atstumtības pārvarēšanā, sabiedrības integrācijā, sociālās ietekmes palielināšanā un pakalpojumu pieejamības uzlabošanā. Iepirkums par pētījuma veikšanu ir izstrādes stadijā, indikatīvais izvērtējuma saņemšanas laiks – 2026. gada 1. ceturksnis.
4. Pilnveidot VPVKAC informācijas sistēmu, nodrošinot tās izmantošanas iespējas visā paplašinātajā VPVKAC tīklā. Iepirkuma izsludināšana informācijas sistēmas pilnveidei plānota 2025. gada 2. ceturksnī.

VPVKAC iekļauj 229 pakalpojumu sniegšanas punktus 35 pašvaldībās. VPVKAC ietvaros tiek sniegti 19 valsts tiešās pārvaldes iestāžu pakalpojumi (kopējais pakalpojumu skaits - 200) un pašvaldību pakalpojumi. Sākot ar 2025. gadu VPVKAC sniedz CVK, LVRTC, VDAA, VTUA, VI, VARAM atsevišķus pakalpojumus. VPVKAC sniedz iespēju attālinātām konsultācijām ar VID, VSAA, VZD un (kopš 2025. gada) Veselības inspekcijas darbiniekiem. 2024. gadā attālinātā ierēdņa pakalpojumu sniedza tikai 25 VPVKAC. 2025. gadā 1. ceturksnī VARAM nosūtīja visiem VPVKAC tehnisko nodrošinājumu, lai visos VPVKAC būtu iespējams sniegt attālinātā ierēdņa pakalpojumus.

Norādām, ka dotācijas apjoma aprēķins būs pieejams esošā VPVKAC tīkla izvērtējuma rezultātā, taču norādām, ka dotācijas apjoma pārskatīšanas kontekstā ir jāņem vērā pakalpojumu pieprasījuma mazināšanas faktors. Neskatoties uz VPVKAC tīkla paplašinājumu un pakalpojuma klāsta paplašinājumu, VPVKAC pieprasīto valsts pakalpojumu skaits ikgadēji samazinās (2022. gadā - 165 400 pakalpojumi, 2023. gadā - 153 668 pakalpojumi, 2024. gadā - 136 767 pakalpojumi).

	2022	2023	2024	2025
VPVKAC skaits	166	216	216	229*
Pašvaldības, kurā darbojas VPVKAC (skaits)	35	35	35	35
Kopējā atbalsta gadījumu skaits (valsts un pašvaldību pakalpojumi)	211 015	177 721	159 749	---
Sniegto valsts pakalpojumu (VPVKAC grozs) skaits	165 400	153 668	136 767	---
Valsts budžeta finansējums, <i>euro</i>	940 394	940 394	940 394	856 999
Izlietojums %	98	96	81	---

*Dati uz 22.05.2025.

LPS viedoklis:

LPS jau vairāku gadu garumā vērsusi uzmanību uz to, ka pašvaldībām paredzētā dotācija ir nemainīga 940 394 *euro* no 2014. gada un netiek plānots to palielināt, pret ko kategoriski iebilstam. Katru gadu notiek un tiek plānota VPVKAC un KAC tīkla paplašināšana, tiek paplašināts sniegto pakalpojumu klāsts un pieaug pakalpojumu pieteikumu skaits. Līdz ar to reāli dotācijas apjoms uz katru vienību atalgojumam samazinās, dotācija nesedz daudzas izmaksu pozīcijas.

Jau šobrīd VARAM uzskaita pakalpojumu sniegšanu, bet reālās izmaksas gan darbinieku atalgojumam, gan VPVKAC uzturēšanai vēl joprojām nav apkopotas. Pēc vispusīgas analīzes VARAM būtu jāatspoguļo reālās summas, kādas nepieciešamas turpmākos 3 gadus katram VPVKAC, kas darbojas jau šobrīd un tiks izveidoti projektā "Pakalpojumu sniegšanas reformas atbalsts", kā arī jānorāda tā finansējuma apjomi. LPS nav informēta, kādu informāciju VARAM ieguvīs izpētot procesus reģionos un kāds ir ministrijas nākotnes redzējumu šajā kontekstā.

LPS vēlas saņemt atbildes par to, kādas ir VARAM plānotās aktivitātes projekta rezultātu nodrošināšanā, kādi ir risinājumi VPVKAC attīstībai, ja nav pietiekams pašvaldību pieteikumu skaits tīkla paplašināšanai, kā arī VARAM redz valsts iestāžu reģionālo tīklu attīstību un to sasaisti ar VPVKAC pakalpojumu grozu. LPS vērš uzmanību uz to, ka nepieciešams specifisks redzējums par klientu apkalpošanas centru attīstību Rīgas valstspilsētā, kurā jau ir pieejami valsts pakalpojumu sniedzēji.

Puses vienojas:

1. VARAM līdz 2025. gada 1. decembrim informēs LPS par VPVKAC tīkla izvērtējuma rezultātiem. Atbilstoši VPVKAC tīkla izvērtējuma rezultātiem VARAM izstrādās:
 - VPVKAC tīkla un pakalpojumu groza izvērtējuma metodiku;
 - VPVKAC tīkla turpmākos attīstības un uzturēšanas scenārijus;
 - Piedāvājumu un kritērijus budžeta dotācijas apjoma noteikšanai 2027. un turpmākiem gadiem.
2. VARAM iesaista LPS un pašvaldību pārstāvjus minēto dokumentu izstrādē.

7. Administratīvā sloga mazināšana

VARAM viedoklis:

Paveiktais:

1. Reorganizēta Valsts reģionālās attīstības aģentūra, pārveidojot to par Valsts digitālās attīstības aģentūru. Tādējādi noņemot liekās funkcijas un stiprinot kapacitāti digitālajā jomā.
2. Reorganizēta valsts akciju sabiedrība “Elektroniskie sakari”, pārveidojot to par SIA “Elektroniskie sakari”. Tādējādi, likvidēta padome 4 cilvēku sastāvā, lai racionāli, efektīvi un ekonomiski izmantot pieejamos finanšu līdzekļus, vienkāršojot uzņēmuma pārvaldības struktūru, nezaudējot esošo kvalitāti un atbildību pret klientiem un partneriem.
3. Pilnveidots normatīvais regulējums teritorijas plānošanas jomā:
 - a. Termini:
 - Samazināti apstrīdēšanas termiņi (TP, LP) – 2 mēnešu vietā noteikts 1 mēneša apstrīdēšanas termiņš, kas ļauj ātrāk uzsākt attīstības ieceru īstenošanu;
 - Atzinumu sniegšanas termiņu var pagarināt par 3 darbdienām (TP, LP, DP), kas ļauj pašvaldībai ātrāk pieņemt lēmumu par dokumenta tālāko virzību;
 - Publiskās apspriešanas termiņš sākas nākamajā dienā pēc dokumenta publicēšanas TAPIS (TP, LP, DP), kas nodrošina procesa nepārtrauktību un ātrāku virzību;
 - b. Sabiedrības iesaiste:
 - Lēmumā par izstrādes uzsākšanu jānorāda arī plānotā attīstības iecere (LP);
 - Informatīvais stends par publisko apspriešanu (LP, DP);
 - Izstrādes vadītāja pienākums nodrošināt savlaicīgu sabiedrības iesaisti un skaidrot publiskās apspriešanas mērķi (TP, LP, DP).
 - c. Procesuālā kārtība:
 - Var precizēt darba uzdevumu pēc nosacījumu saņemšanas (TP, LP, DP);
 - Starplēmumu deleģēšana (TP, LP);
 - Nosacījumi un atzinumi tikai izmantojot TAPIS (TP, LP, DP);
 - Izvērtētus priekšlikumus publiskās apspriešanas ietvaros atkārtoti neizskata (TP, LP, DP);
 - Iespēja precizēt apspriesto dokumentu (TP, LP);
 - DP pārskatīšanas kritēriji, noteikts īstenošanas uzsākšanas brīdis (DP).

d. Teritorijas izmantošanas un apbūves regulējums:

- Papildināts funkcionālajās zonās iekļauto teritorijas izmantošanas veidu skaits, pilnveidoti to apraksti;
- Atvieglota vēja parku plānošana funkcionālajā zonā *Mežu teritorija (M)*;
- Pārskatīts apbūves rādītāju aprēķins;
- Precizētas vides piekļūstamības prasības;
- Dots pilnvarojums pašvaldībām izvirzīt prasības publiskās ārtelpas un koplietošanas apstādījumu veidošanai.

Plānotais:

1. **IKT un dokumentu pārvaldības centralizācija.** VARAM turpinās īstenot informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) pakalpojumu centralizāciju visā valsts pārvaldē, piedāvājot sniegt IKT infrastruktūras iegādes, atjaunošanas, sistēmu uzturēšanas un drošības un citus pakalpojumus sadarbības partneriem un iestādēm. Vienlaikus VARAM pārņems Vienotā dokumentu vadības centra funkcijas, piedāvājot sniegt dokumentu pārvaldības pakalpojumus visās valsts pārvaldes iestādēs, izmantojot mākslīgo intelektu.
2. **VPVKAC tīkla pakalpojuma “Attālinātais ierēdnis” pilnveide un attīstība.** Visu Valsts un pašvaldību vienoto klientu apkalpošanas centru aprīkošana ar tehniku attālinātu videokonsultācijas nodrošināšanai ar iestāžu speciālistiem, vai potenciāli – ārstiem, kas dos iespēju iedzīvotājam iespēju pieteikt valsts pārvaldes pakalpojumus savā dzīvesvietā, attālinātā režīmā, video kanālā nedodoties uz iestādi.
3. **Teritorijas plānošanā 2025. gadā uzsākts darbs pie:**
 - 3.1. Vienota regulējuma Nacionālo interešu objektu īstenošanai, nosakot iespējamās atvieglojumus (kopsakarā ar KEM aktivitātēm enerģētikas jomas tiesiskā regulējuma pilnveidošanā) izveide.
Ņemot vērā, ka nacionālo interešu objektu statusa piešķiršanas kārtību regulē vairāki normatīvie akti un nacionālo interešu objektu statuss līdz šim piešķirts neviendabīgi - trūkst vienotas pieejas, kā noteikt, kuri objekti kvalificējas šim statusam (pašreizējais regulējums ir fragmentārs). VARAM piedāvā priekšlikumu, ka šāda statusa piešķiršanai jābalstās nozaru ministriju definētiem kritērijiem un nepieciešams līdzsvars starp sabiedrības un nacionālajām interesēm, lai saglabātu nacionālo interešu objektu statusa ekskluzivitāti un nodrošinātu, ka tas kalpo valsts nozīmes un sabiedrības interesēm, vienlaicīgi nodrošinot būvniecības procesu paātrināšanu. VARAM ir sagatavojusi Informatīvo ziņojumu, kas TAP portālā tiek virzīts atzinumu saņemšanai.
 - 3.2. **Administratīvajā līgumā par detālplānojuma īstenošanu ietveramo nosacījumu pilnveides,** kas ir pamatojami ar sabiedrības būtiskām interesēm.
Ņemot vērā, ka administratīvais līgums ir līgums saistošs tikai tā slēdzējpusēm, VARAM ir pārrunājusi šo jautājumu gan ar Nekustamā īpašuma attīstītāju aliansi, gan Tieslietu ministriju, gan uzklaustījusi nevalstisko organizāciju un pašvaldību plānotāju viedokļus. Tā kā administratīvais akts, ar kuru apstiprina detālplānojumu, tiek attiecināts uz detālplānojuma teritoriju, arī tā īstenošanas nosacījumiem jābūt piesaistītiem teritorijai. VARAM ieskatā administratīvā līguma nosacījumi ietverami pašā administratīvajā aktā – detālplānojumā. Attiecīgi nepieciešams pārskatīt TAPL regulējumu.
 - 3.3. Normatīvā regulējumu attiecībā uz elektronisko sakaru tīkla un objektu plānošanu un izvietošanu pārskatīšana.
Vairākkārtīgi pārrunājot jautājumu MK noteikumos Nr. 240 ietvertā regulējuma pilnveidošanu ar Satiksmes ministriju, Ekonomikas ministriju, NĪAA un inženierkomunikāciju turētājiem, panākta konceptuāla vienošanās, ka MK noteikumi Nr. 240 noteic vispārīgas prasības izmantošanai (inženiertīklu un objektu izbūve ir atļauta visās teritorijās), bet nenosaka tehniskos risinājumus, kas jānosaka

būvprojektēšanas ietvaros. Tādejādi jāpilnveido attiecīgais Latvijas būvnormatīvs (LBN), kas ir Ekonomikas ministrijas kompetencē.

- 4. Dabas pārraudzības procesu efektīvizācija.** Atteikšanās no pirmpirkuma tiesībām, apmeklējuma atļauju izsniegšanas procesa pārskatīšana (piemēram, makšķerēšanas atļaujas Usmas ezerā), noklusējuma principu ieviešana atzinumu sniegšanā, automātiska reģistrācija (piemēram, B pielikuma dzīvniekiem bez papildus pārbaudes).

DAP sistēmas OZOLS dabas dati pieejami visiem, tostarp pašvaldībām. Plānots stiprināt (tostarp, ar papildus finansējuma pieprasījumu) dabas monitoringu, lai būtu pieejami sistemātiski, vienmērīgi (pa visu Latviju) nodrošināti dati, kas ļautu kvalitatīvāk prognozēt pieļaujamās darbības, tādejādi mazinot nenoteiktību un izpēti pēdējā posmā - konkrētas darbības ietekmes izvērtējumā.

LPS viedoklis:

LPS pieņem VARAM informāciju zināšanai un norāda, ka LPS līdz šim ir aktīvi iesaistījies un sniedzis viedokli gan Rīcības grupā birokrātijas mazināšanai, kas izveidota uz Ministru prezidentes rīkojuma pamata Valsts kancelejā, gan vēlāk izveidotajām darba grupām Ministrijās.

Puses vienojas:

Pieņemt informāciju zināšanai.

8. Mākslīgā intelekta darbības efektivitātes uzlabošana

VARAM viedoklis:

- Mākslīgā intelekta akts ir stājies spēkā un ar atsevišķiem izņēmumiem tas tiek piemērots ar 2026.gada 2.augustu. No 2025. gada 2. februāra Eiropas Savienībā (ES), tai skaitā Latvijā, stājās spēkā prasības Mākslīgā intelekta (MI) regulā, aizliedzot prakses, kas tiek uzskatītas par neatbilstošām ES pamatvērtībām - tiesiskumam, pamattiesībām un demokrātijai.
- 2025.gada 25.februāra Ministru kabineta sēdē tika pieņemts informatīvais ziņojums "Par Mākslīgā intelekta akta prasību ieviešanu". Tajā ir noteikta MI akta prasību īstenošana, aprakstīta pašreizējā situācija Latvijā, aprakstītas MI akta prasības un definētas darbības, kas jāveic valsts pārvaldes iestādēm, lai nodrošinātu MI akta ieviešanu nacionālā līmenī. Noteiktas atbildīgās iestādes, kā arī identificētas nepieciešamās izmaiņas normatīvajos aktos un nepieciešamie resursi MI akta īstenošanai.
- 2025.gada aprīlī ir dibināts Mākslīgā intelekta centrs. Mākslīgā intelekta centrs ir jauna platforma, kas apvieno valsts pārvaldi, zinātni un industriju, lai attīstītu drošu, ētisku un uzticamu mākslīgā intelekta pielietojumu Latvijā. Tā darbība balstās Saeimā 2025. gada 6. martā pieņemtajā Mākslīgā intelekta centra likumā.
- VARAM norit darbs pie "Mākslīgā intelekta centra speciālās regulatīvās vides noteikumu" projekta izstrādes.
- Mākslīgā intelekta akadēmijā, sadarbībā ar Valsts administrācijas skolu tiek veidota apmācību programma valsts un pašvaldību darbiniekiem par MI tēmu.
- PRASMES VARAM vadībā ir izveidota valsts Digitālā akadēmija, kas ietver virkni kursu, nodarbību mākslīgā intelekta jomā, kas ir pieejami arī pašvaldībām, daļa kursu ir brīvi pieejami Administrācijas skolas YouTube vietnē. Šobrīd pārvaldē 15'000 darbinieki ir apguvuši kursus par MI tēmu. Pēc Valsts administrācijas skolas datiem – novērojama ļoti zema pašvaldību aktivitāte (20% ir no pašvaldībām). Aicinām izmantot iespējas.
- VARAM ir uzsākusi darbu pie vadlīniju izstrādes Mākslīgā intelekta pielietojumam valsts iestādēs.

- VARAM maijā uzsāks iestāžu Mākslīgā intelekta monitoringu 2025. Plānots, ka šogad monitoringā iekļausim arī pašvaldības, kas ļaus apzināt faktisko situāciju un izaicinājumus. Anketu plānots izsūtīt nedēļā no 26.05- 30.05.
- VARAM ir ieplānojis programmu MI risinājumu ieviešanā pārvaldes produktivitātei (ERAF 2021-27 ietvaros), arī pašvaldības varēs pretendēt uz dalību. Papildus, tiks izstrādāti koplietošanas risinājumi valodu tehnoloģiju jomā, kas arī būs pieejami pašvaldībām.

LPS viedoklis:

Latvijas pašvaldību savienība rosina īstenot šādas aktivitātes, kas varētu veicināt mākslīgā intelekta (MI) koordinētu ieviešanu pašvaldībās:

1. **Praktisku MI risinājumu ieviešana pašvaldību pakalpojumos:** VARAM atbalsta konkrētus MI rīku izstrādes un pielietojumus pašvaldību pakalpojumu uzlabošanā, piemēram, automatizētas sistēmas iedzīvotāju apkalpošanai (virtuālie asistenti), datu analīzei (piemēram, skolu tīkla izvērtēšanai vai mobilitātes plānu ieviešanai) un administratīvo procesu efektivitātes uzlabošanai. Tas samazinātu darbinieku administratīvo slodzi, veicinātu produktivitāti un uzlabotu pašvaldību pakalpojumu kvalitāti;
2. **Finanšu un tehniskais atbalsts:** paredzēt finansējumu un tehnisko palīdzību (piemēram, apmācības), lai ieviestu MI risinājumus, jo pašvaldībās nav tehnisko iespēju, nav arī brīvu finanšu resursu MI ieviešanai.
3. **Iedzīvotāju iesaiste un ētikas jautājumi :** MI risinājumiem jābūt caurspīdīgiem, ētiskiem un jāveicina iedzīvotāju uzticēšanās. VARAM būtu jāizstrādā skaidri kritēriji MI izmantošanai, lai novērstu diskrimināciju vai datu drošības riskus, kas varētu radīt problēmas pašvaldībām un iedzīvotājiem.
4. **Mērķtiecīga atbalsta programmu izstrāde:** VARAM izveidot mērķtiecīgas atbalsta programmas, kas paredzētas tieši MI risinājumu ieviešanai pašvaldībās, ņemot vērā pašvaldību atšķirīgās vajadzības un iespējas.
5. **MI risinājumu piemērotības novērtēšana dažādu tipa pašvaldībām:** Izstrādāt metodoloģiju, kā izvērtēt MI risinājumu piemērotību un ietekmi dažāda lieluma un profila pašvaldībās (valstspilsētās, lauku teritorijās u.c.).
6. **Konsultāciju un zināšanu pārneses mehānismi:** Nodrošināt piekļuvi ekspertu atbalstam un konsultācijām par MI tehnoloģiju ieviešanu, t.sk. organizēt apmācības, pieredzes apmaiņas forumus un labās prakses platformas.
7. **Testēšanas un pilotprojekta iespējas ar valsts atbalstu:** Piedāvāt iespēju izmēģināt MI risinājumus pilotprojektu veidā ar valsts līdzfinansējumu, lai pašvaldības varētu novērtēt to efektivitāti pirms plašākas ieviešanas.
8. **Kopīgu MI datu platformu attīstība:** Veidot kopīgu datu infrastruktūru un standartus, kas ļautu efektīvāk izmantot MI risinājumus – piemēram, datu apmaiņai starp valsts un pašvaldību institūcijām.
9. **Ilgtermiņģas finansēšanas modeļa izstrāde:** Paredzēt mērķētu finansējumu MI attīstībai un uzturēšanai, lai pašvaldības varētu ilgtermiņā plānot šādu tehnoloģiju izmantošanu.

Puses vienojas

1. Pieņemt VARAM informāciju zināšanai.
2. LPS veicinās pašvaldību speciālistu iesaisti Valsts administrācijas skolas mācību programmu apgūvē.
3. VARAM veicināt pašvaldību iesaisti Mākslīgā intelekta centra aktivitātēs.
4. Plānojot MI risinājumu ieviešanu publiskajā pārvaldē, VARAM ņemt vērā pašvaldību vajadzības.

9. Par elastīga bērna pieskatīšanas pakalpojuma aktīvāku veidošanu atbilstoši ģimeņu vajadzībām, t.sk. no bērna viena gada vecuma, kā arī nodrošinot pakalpojuma nepārtrauktību vasaras periodā

VARAM viedoklis:

Demogrāfisko lietu padomes 2025.gada 1.aprīļa sēdē tika uzdots VARAM vienoties ar pašvaldībām par elastīga bērna pieskatīšanas pakalpojuma aktīvāku veidošanu atbilstoši ģimeņu vajadzībām, t.sk. no bērna viena gada vecuma, kā arī nodrošinot pakalpojuma nepārtrauktību vasaras periodā.

VARAM aicina pašvaldības, ņemot vērā pašvaldību budžeta un infrastruktūras iespējas nodrošināt atbalstu elastīgiem bērnu pieskatīšanas pakalpojumiem, izvērtējot iespējas bērnu pieskatīšanas pakalpojumu nodrošināt bērniem no viena gada vecuma, kā arī pieskatīšanas pakalpojumu nodrošināt arī vasaras mēnešos.

LPS viedoklis:

Norādām, ka Vispārējās izglītības likuma 21.panta pirmā daļa nosaka, ka vietējās pašvaldības savā administratīvajā teritorijā nodrošina vienlīdzīgu pieeju pirmsskolas izglītības iestādēm bērniem no pusotra gada vecuma. Līdz ar to šobrīd pašvaldībām, kuras to vēlās bērnu pieskatīšanas pakalpojumu, nav iespējams piemērot no viena gada vecuma.

LPS atbalsta VARAM iniciatīvu elastīga bērna pieskatīšanas pakalpojuma veidošanai atbilstoši ģimeņu vajadzībām, t.sk. piemērojot to bērniem no viena gada vecuma, kā arī nodrošinot pakalpojuma nepārtrauktību vasaras periodā, bet norādām ka būtiski, lai pašvaldībām tas netiktu uzlikts kā obligāts pienākums un tiktu atstātas brīvas izvēles iespējas, lai katra pašvaldība, ņemot vērā savas finansiālās un infrastruktūras iespējas, to var pielietot atbilstoši savu iedzīvotāju vajadzībām.

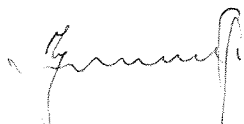
Puses vienojas:

VARAM un LPS sadarboties, t.sk. iesaistot Labklājības ministriju, lai izveidotu pašvaldību vajadzībām un budžeta iespējām atbilstošu bērna pieskatīšanas pakalpojumu.

Sarunas beidz: plkst. 11:30.

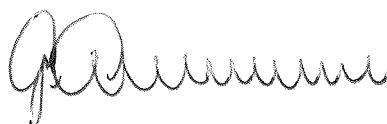
Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības ministre

Inga Bērziņa

Latvijas Pašvaldību savienības
priekšsēdis

Gints Kaminskis

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

